

Mr David Waggett
Prif Weithredwr
Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent
Swyddfeydd y Cyngor
Y Ganolfan Ddinesig
Glyn Ebwy
NP23 6XB

Cambrian Buildings
Mount Stuart Square
Cardiff CF10 5FL

Adeiladau Cambrian
Sqwâr Mount Stuart
Caerdydd CF10 5FL

17 Ebrill 2015

Annwyl Mr Waggett

Hysbysiad ysgrifenedig ffurfiol a roddir o dan Ddeddf Comisiynydd Pobl Hŷn (Cymru) 2006: Gwybodaeth Ychwanegol Angenrheidiol

Hoffwn achub ar y cyfle hwn i ddiolch ichi unwaith eto am roi ymateb prydlon i'm Hanghenion Gweithredu, a gyhoeddwyd ochr yn ochr â chanfyddiadau fy Adolygiad o Gartrefi Gofal.

Erbyn hyn, rwyf wedi cael cyfle i adolygu pob ymateb gan y cyrff sy'n dod o dan fy Adolygiad ac rwyf wedi amgáu fy arfarniad o'ch ymateb chi.

Os codoch chi gwestiynau penodol ynghylch fy Anghenion Gweithredu, mae fy ymateb i'r rhain wedi'i atodi.

Wrth ddadansoddi'r ymatebion a ddaeth i law, roeddwn i'n chwilio am sicrwydd, drwy'r wybodaeth a roddwyd a thrwy'r camau a oedd ar eu hanner neu yn yr arfaeth, y bydd fy Anghenion Gweithredu'n cael eu rhoi ar waith ac y bydd y canlyniadau arfaethedig yn cael eu cyflawni.

Mae'n glir o'ch ymateb eich bod wedi meddwl gryn dipyn am hyn a'ch bod wedi canolbwyntio'n gryf ar y canlyniadau rwy'n ceisio eu sicrhau ar ran pobl hŷn.

Fel y gwelwch o'm dadansoddiad i, rwyf wedi nodi'n glir a yw pob elfen yn eich ymateb yn 'dderbyniol', yn 'rhannol' (angen rhagor o wybodaeth)

neu'n 'annerbyniol'. Mae 'derbyniol' yn golygu bod lefel y sicrwydd sydd wedi'i roi imi ar sail yr wybodaeth a roddwyd yn ddigonol; mae 'rhannol' ac 'annerbyniol' yn golygu bod arna i angen rhagor o wybodaeth er mwyn cael fy sicrhau y bydd yr Angen Gweithredu'n cael ei roi ar waith ac y bydd y canlyniad arfaethedig yn cael ei gyflawni.

Pan wyf wedi dod i'r casgliad bod elfen yn eich ymateb naill ai'n rhannol neu'n annerbyniol, mae arna i angen rhagor o wybodaeth neu ymagwedd ddiwygiedig er mwyn cael fy modloni bod eich sefydliad eisoes yn cydymffurfio â'r Angen Gweithredu neu wedi ymrwymo i gymryd y camau angenrheidiol er mwyn cyflawni'r newid angenrheidiol. Dylech ddarparu'r wybodaeth hon imi erbyn **dydd Gwener 15 Mai 2015**, yn unol â'r amserlenni a bennir yn Neddf Comisiynydd Pobl Hŷn (Cymru) 2006. Os nad ydych yn glir ynglŷn ag unrhyw agwedd ar eich ymateb, yn arbennig felly beth fyddai'n rhoi'r lefel sicrwydd rwy'n chwilio amdani, neu os oes gennych gwestiynau manwl am yr Anghenion Gweithredu, mae croeso ichi gysylltu â mi.

O dan Ddeddf Comisiynydd Pobl Hŷn (Cymru) 2006, mae'n ofynnol imi gadw cofrestr o'r ymatebion i'm Hanghenion Gweithredu ac felly bydd yr holl ymatebion gan y cyrff sy'n dod o dan fy Adolygiad yn cael eu cyhoeddi ar fy ngwefan ynghyd â'r dadansoddiad o bob ymateb. Byddaf hefyd yn cyhoeddi sylwebaeth gyffredinol ynghylch a ydw i'n credu, ar sail yr wybodaeth bellach a fydd yn dod i law, y bydd y newid yr wyf yn disgwyl ei weld ar ran pobl hŷn yn cael ei wireddu. Yn ychwanegol at gyhoeddi'r wybodaeth ar fy ngwefan, byddaf hefyd yn gwneud datganiad cyhoeddus ffurfiol, o ran trosolwg o'r camau sydd ar eu hanner a'r camau y mae'r cyrff unigol sy'n dod o dan yr adolygiad yn bwriadu eu cymryd.

Os oes arnoch angen rhagor o wybodaeth, cysylltwch â'm Cyfarwyddwr Llesiant a Grymuso, Daisy Cole, ar 08442 640670.

Yn gywir

Sarah Rochira
Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru

Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent

Cam Gofynnol 1.6

Casgliad Cychwynnol - Annerbyniol

1.6 Cynigir eiriolaeth annibynnol i bobl hŷn o dan yr amgylchiadau canlynol:

- pan fydd pobl hŷn yn wynebu camdriniaeth gorfforol, emosiynol, ariannol neu rywiol neu pan fydd perygl o hynny.
- pan fydd cartref gofal yn cau neu bobl hŷn yn symud oherwydd bod eu hanghenion gofal wedi newid.
- pan fydd angen cymorth ar bobl hŷn i'w helpu i adael yr ysbyty.

Os bydd gallu pobl yn mynd a dod neu os bydd hi'n anodd iddynt gyfathrebu, dylid cynnig eiriolaeth heb gyfarwyddyd.

Pan fydd pryderon cynyddol ynglŷn â chartref gofal, rhaid i breswylwyr allu cael gafael ar eiriolaeth heb gyfarwyddyd.

Mae ymateb yr Awdurdod Lleol i'r gofyniad hwn, i bob golwg, yn dangos diffyg ymwybyddiaeth o swyddogaeth eiriolwyr. Dim ond at y Datganiad Pwrpas (yn unol â'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol) y mae'r ymateb yn cyfeirio. Ac ystyried y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant, y Bil Rheoleiddio ac Arolygu Gwasanaethau Cymdeithasol ac Adolygiad y Comisiynydd, sydd i gyd yn pwysleisio pwysigrwydd llais a rheolaeth, bydd angen i'r Awdurdod Lleol fynd gam ymhellach ac nid dim ond darparu gwasanaethau, ond mynd ati'n rhagweithiol i gynnig gwasanaethau eiriolaeth i drigolion cartrefi gofal, yn unol â Gofyniad y Comisiynydd.

Mae'r ymateb yn dangos dealltwriaeth o effaith peidio â darparu eiriolaeth annibynnol, ond mae'r ymateb yn niwlog ac nid yw'n ymrwymo i'r camau gweithredu arfaethedig.

Rhaid cymryd camau i fynd i'r afael â darparu gwasanaethau eiriolaeth annibynnol, yn unol â'r gofynion y ddeddfwriaeth, er mwyn osgoi'r posibilrwydd o darfu ar hawliau dynol. Mae gofyn cael ymateb

diwygiedig sy'n cydnabod cyfrifoldebau statudol yr Awdurdod Lleol, sy'n dadansoddi'r gwasanaethau sydd ar gael ar hyn o bryd ac sydd â chynllun gweithredu clir ac yn enwi swyddog atebol.

Cam Gofynnol 2.2

Casgliad Cychwynnol - Rhannol

2.2 Mae pobl hŷn yn gallu cael gafael ar wasanaethau arbenigol a, lle bydd hynny'n briodol, ar ofal gan bobl o sawl gwahanol ddisgyblaeth, a hwnnw wedi'i gynllunio i'w helpu i wella ar ôl cyfnod o afiechyd.

Mae ymateb yr Awdurdod Lleol i'r gofyniad hwn, i bob golwg, yn dangos ei fod yn deall bod angen darparu cymorth priodol ac mae'n dangos yn glir beth yw'r ddarpariaeth bresennol gydag enghreifftiau penodol o wasanaethau'n ymgysylltu â'u cartrefi gofal e.e. CPN, Adnoddau Breguster yn y Gymuned, a gwasanaethau deintyddol a thrin traed.

Serch hynny, mae'n ymddangos bod ymagwedd yr Awdurdod Lleol yn fwy ymatebol na rhagweithiol. Mae'r Awdurdod Lleol yn sôn am gynlluniau i ad-drefnu cyfrifoldeb y Gweithiwr Cymdeithasol yn y dyfodol i sicrhau dilyniant yn y gofal ond nid oes rhagor o fanylion am hyn - felly mae angen eglurhad ac amserlenni.

Byddai'n well hefyd petai'r ymateb yn dadansoddi'r sefyllfa bresennol ac yn cynnig camau clir i roi sicrwydd bod pobl hŷn ym mhob cartref gofal ledled Blaenau Gwent, ac nid dim ond yng nghartrefi gofal yr Awdurdod Lleol, megis Cwrt Mytton, yn gallu cael gafael ar wasanaethau arbenigol, gan alluogi pobl i wella ar ôl afiechyd.

Cam Gofynnol 3.2

Casgliad Cychwynnol - Rhannol

3.2 Bydd holl weithwyr cartrefi gofal yn cael hyfforddiant dementia sylfaenol fel rhan o'u rhaglen ymsefydlu a bydd pob aelod o'r staff gofal a rheolwyr cartrefi gofal yn dilyn rhagor o hyfforddiant dementia'n

barhaus i ddatblygu eu sgiliau a'u cymhwysedd, a bydd hyn yn elfen benodol o'u goruchwyliaeth ac asesu eu perfformiad.

Mae ymateb yr Awdurdod Lleol i'r gofyniad hwn, i bob golwg, yn dangos ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o bwysigrwydd hyfforddiant dementia ac mae'n dweud bod pob gweithiwr yng nghartrefi gofal yr Awdurdod Lleol yn cael hyfforddiant dementia sylfaenol. Bydd Hyfforddiant Ymateb Cadarnhaol yn ategu hyn.

Mae'r ymateb yn mynd rhagddo i ddweud bod staff uwch yn cael hyfforddiant 'Mae Gofal Dementia'n Bwysig' ac mae hyn i'w groesawu.

Ond mae'r ymateb yn tueddu i ganolbwyntio ar gartrefi gofal yr Awdurdod Lleol yn hytrach nag ymateb yng nghyswllt yr holl leoliadau y mae'n eu comisiynu mewn cartrefi gofal. Mae'n dweud y byddant yn ategu pwysigrwydd hyfforddiant i bob darparwr annibynnol. Dylai'r Awdurdod Lleol gymryd camau i sicrhau bod pob aelod o staff cartrefi gofal yn dilyn hyfforddiant ymwybyddiaeth sylfaenol a bod holl Reolwyr y Cartrefi Gofal yn dilyn rhagor o hyfforddiant dementia'n barhaus fel rhan o'i gyfrifoldebau caffael a rheoli contractau.

Mae'r ymateb yn dangos hefyd nad yw'r arian sydd ar gael ar hyn o bryd yn ddigon i dalu am yr hyfforddiant sydd ei angen ond nid yw'n dweud sut mae'n bwriadu mynd i'r afael â hyn er mwyn cyflawni'r Cam Gofynnol. Er enghraifft, faint o flaenoriaeth a roddir i ofal dementia yn y trefniadau SCOWP presennol ac a yw'r Awdurdod Lleol yn fodlon blaenoriaethu hyn ac ystyried tueddiadau demograffig?

Cam Gofynnol 3.3

Casgliad Cychwynnol - Rhannol

3.3 Dylid mynd ati'n benodol i annog defnyddio cynlluniau cyfeillio mewn cartrefi gofal, gan gynnwys prosiectau sy'n pontio'r cenedlaethau, a helpu preswylwyr i gynnal eu perthynas â chyfeillion. Rhaid i hyn gynnwys sicrhau bod pobl yn gallu parhau i gael cymorth sy'n seiliedig ar eu crefydd a chymorth gan gymunedau diwylliannol penodol.

Mae ymateb yr Awdurdod Lleol i'r gofyniad hwn, i bob golwg, yn dangos ei fod yn deall pwysigrwydd cyfeillio, ac mae'n darparu manylion cynlluniau cyfeillio sydd eisoes ar waith mewn cartrefi gofal.

Serch hynny, mae diffyg manylion ynglŷn ag a fydd camau penodol yn cael eu cymryd i annog preswylwyr a darparwyr i ddefnyddio'r cynlluniau hyn.

Yn ogystal â hyn, nid oes cyfeiriad o gwbl at waith cyfeillio/gwaith sy'n pontio'r cenedlaethau ac nid oes awgrym ychwaith ynglŷn â sut y byddai'r Awdurdod Lleol yn mynd ati i roi prosiectau ar waith, er enghraifft gydag ysgolion lleol, grwpiau yn y gymuned, a sicrhau bod pobl yn gallu cysylltu â chymunedau diwylliannol penodol.

Mae angen rhagor o fanylion hefyd ynglŷn ag a yw'r cynlluniau cyfeillio presennol yn llwyr gyflawni'r Cam Gofynnol i helpu cartrefi gofal i gynnwys prosiectau sy'n pontio'r cenedlaethau, i helpu preswylwyr cartrefi gofal i gadw'u perthynas â chyfeillion sydd ganddynt eisoes, a sicrhau eu bod yn dal i allu cael cymorth sy'n seiliedig ar eu crefydd ac i gysylltu â chymunedau diwylliannau penodol.

Cam Gofynnol 5.6

Casgliad Cychwynnol - Derbyniol

5.6 Sefydlu Cynllun Gwella Cenedlaethol er mwyn gwella cartrefi gofal lle bydd Awdurdodau Lleol, Byrddau Iechyd ac AGGCC wedi nodi ffactorau risg sylweddol a/neu risgiau parhaus ynghylch ansawdd bywyd neu'r gofal a roddir i breswylwyr a/neu'r posibilrwydd o darfu ar eu hawliau dynol.

Dylai'r tîm gwella cenedlaethol ddefnyddio Rheolwyr Cartrefi Gofal profiadol, yn ogystal ag ymarferwyr eraill, i ddarparu cefnogaeth ddwys a thrawsnewidiol i wella safonau ansawdd bywyd a gofal i breswylwyr, yn ogystal ag i atal a lliniaru risgiau ym maes diogelu yn y dyfodol.

Dylai'r gwasanaeth hwn hefyd ddatblygu amrywiaeth o adnoddau a deunyddiau hyfforddi i helpu cartrefi gofal sy'n dymuno gwella o ran

hunanddatblygu a gwella'n barhaus.

Mae ymateb yr Awdurdod Lleol yn cydnabod ac yn croesawu rhoi Gwasanaeth Gwella Cenedlaethol ar waith ac yn dangos ei fod yn deall yr angen.

Cam Gofynnol 6.2

Casgliad Cychwynnol - Annerbyniol

6.2 Dylai darparwyr cartrefi gofal, comisiynwyr ac AGGCC ddatblygu ffyrdd anffurfiol a systematig o sicrhau eu bod yn deall ansawdd bywyd pobl hŷn yn well, drwy wrando arnynt yn uniongyrchol (nid drwy gwynion ffurfiol) a sicrhau eu bod yn gweithredu ar eu sylwadau.

Dylid adrodd yn ôl yn flynyddol am sut mae'r adborth parhaus gan bobl hŷn wedi cael ei ddefnyddio i sbarduno gwella parhaus (gweler cam 6.10).

Mae ymateb yr Awdurdod Lleol i'r gofyniad hwn, i bob golwg, yn dangos ei fod yn deall pwysigrwydd gwrando ar leisiau pobl hŷn ac yn sôn am y monitro sy'n digwydd ar hyn o bryd ar y cyd â'r gwasanaeth iechyd mewn Cartrefi Nyrsio. Serch hynny, nid oes rhagor o fanylion ynglŷn ag a yw'r monitro hwn yn cynnwys 'ansawdd bywyd' na sut y bydd lleisiau pobl hŷn yn llywio'r broses hon ac yn arwain at wella parhaus.

Mae'r ymateb yn sôn am ddatganiadau i'r Tîm Gofal Cymhleth am faterion parhaus yn y Cartref Gofal sy'n dangos ei fod yn canolbwyntio ar ansawdd y gofal yn hytrach nag ar ansawdd bywyd a lles preswylwyr.

Felly, mae angen rhagor o wybodaeth er mwyn cyflawni'r Cam Gofynnol hwn a sicrhau bod lleisiau pobl hŷn yn cael eu defnyddio i ddylanwadu'n sylfaenol ar wasanaethau a newid y ffordd y maent yn cael eu darparu.

Yn ogystal â hynny, nid oes dim sôn am adroddiadau blynyddol. Ni roddir dim sylw uniongyrchol i'r Camau Gofynnol ac nid oes fawr o gyfeiriad uniongyrchol at Ansawdd Bywyd na dealltwriaeth o'i bwysigrwydd o ran helpu i sicrhau canlyniadau ansawdd gofal.

Cam Gofynnol 6.7

Casgliad Cychwynnol - Derbyniol

6.7 Bydd Datganiadau Ansawdd Blynyddol yn cael eu cyhoeddi gan y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol ynglŷn ag ansawdd bywyd a gofal pobl hŷn sy'n byw mewn cartrefi gofal a gomisiynir a rhai'r Awdurdod Lleol. Dylai hyn gynnwys:

- yr Eiriolaeth Annibynnol sydd ar gael mewn cartrefi gofal
- ansawdd bywyd a gofal pobl hŷn, gan gynnwys cyfeiriad penodol at bobl hŷn sy'n byw gyda dementia a/neu nam ar y synhwyrau
- sut mae hawliau dynol pobl hŷn yn cael eu cynnal mewn cartrefi gofal ledled yr Awdurdod Lleol
- barn pobl hŷn, eiriolwyr ac aseswyr lleyg am ansawdd bywyd ac ansawdd y gofal a ddarperir mewn cartrefi gofal
- lleoliad daearyddol cartrefi gofal

Dylid cynnwys rhagor o fanylion am y gofynion adrodd yn rhan o'r Bil Rheoleiddio ac Arolygu.

Mae ymateb yr Awdurdod Lleol i'r gofyniad hwn yn dangos y bydd yr Awdurdod Lleol yn sicrhau y bydd Datganiad Ansawdd Blynyddol yn cael ei gynnwys yn ei Adroddiad Sicrwydd Ansawdd presennol.